

ਅਪੀਲੀ ਅਪਰਾਧੀ

Before ਇੰਦਰ ਦੇਵ ਦੁਆ ਅਤੇ ਦਯਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਜਨ ਜੇ.ਜੇ.

ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਜੈ ਦਿਆਲ, -ਜਵਾਬਦਾਰ।

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 33-ਡੀ 1964 ਦੀ.

ਭੋਜਨ ਮਿਲਾਵਟ ਰੇਕੂ ਕਾਨੂੰਨ (1954 ਦਾ XXXVII) - ਐੱਸ. 13—ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ—ਕੀ ਕੇਂਦਰੀ ਫੂਡ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਬਾਅਦ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੁਕਸਦਾਰ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ—ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਮੂਨਾ ਫਰਿੱਜ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ—ਕੀ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ- ਕੇਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (1898 ਦਾ ਐਕਟ V) - ਐੱਸ. 540— ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ-ਨਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੋਜਨ ਮਿਲਾਵਟ ਰੇਕੂ ਕਾਨੂੰਨ, 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਖੁਰਾਕ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅੰਤਮ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ, ਜੇ ਕਿ! ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਅਤੇ ਅਣਡਿੱਠ ਕੀਤਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅੰਤਮ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਸਤੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨੁਕਸਦਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਧ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ ਦਾ ਮੁੱਦਾ, ਫਿਰ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰਸੀਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਫੂਡ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਖੁਰਾਕ

ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਹੈ। ਭੇਜਨ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ, ਜੋ ਕਿ

-2-

ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ, ਬਹੁਤ ਵੱਡੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੀ ਰਾਏ, ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ ਹੀ ਹੋਈ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ, ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇ ਜੋ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ 'ਤੇ ਇਸ ਅੰਤਮ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ, ਜੇਕਰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਫਰਿੱਜ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰਿਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਿਲਾਵਟ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਦੇਣ ਲਈ. ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਫਰਿੱਜ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਨਮੂਨੇ ਦਾ ਤੱਥ ਬਰਾਬਰ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਤਰਕਸ਼ੀਲ, ਵਿਵਹਾਰਕ ਅਤੇ ਆਮ ਸੂਝ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ, ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਫਰਿੱਜ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਤੱਥ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ। ਅਦਾਲਤਾਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਅਤੇ ਭੇਜਨ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇਹ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਤਕਨੀਕੀਤਾ ਰੁਕਾਵਟ ਜਾਂ ਹਾਰ ਨਾ ਪਵੇ। ਮਿਲਾਵਟੀ ਭੇਜਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਲਿਆਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਸਹੀ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਦੱਸੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਮੰਨਣਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਉਸਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ, ਤਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਖੁਦ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵੀ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ

ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਜੇ ਉਹ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ

-3-

ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ ਸੀ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਦਿੱਲੀ, ਮਿਤੀ 30 ਦਸੰਬਰ, 1963 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਅਪੀਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਬਿਸ਼ੰਬਰ ਦਿਆਲ, ਵਕੀਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਐਡਵੋਕੇਟ ਘਨਸ਼ਾਮ ਦਾਸ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ।

ਨਿਰਣਾ

ਦੁਆ, ਜੇ.—ਇਹ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਵੱਲੋਂ 30 ਦਸੰਬਰ, 1963 ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਅਤ ਮਾਸਟਰੇਟ 1st ਕਲਾਸ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਜੈ ਦਿਆਲ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 16 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭੇਜਨ ਮਿਲਾਵਟ ਰੇਕੂ ਕਾਨੂੰਨ (1954 ਦਾ ਨੰ. 37) (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)।

ਜੈ ਦਿਆਲ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ 13 ਸਤੰਬਰ 1961 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 8 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸ਼੍ਰੀ ਬਖਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੈ ਦਿਆਲ ਤੋਂ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ 24 ਐੱਸ ਦਹੀਂ ਗਾਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਦਾ 0.75 ਪੈਸੇ ਦਾ ਦੇਸੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਵੇਚ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਬਲਿਕ ਐਨਾਲਿਸਟ ਦੁਆਰਾ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਦੇਸੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਖਰੀਦ ਨਮੂਨੇ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਲਏ ਗਏ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਦੇਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸੁੱਕੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇਸੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਮੂਨਾ ਪਬਲਿਕ ਐਨਾਲਿਸਟ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 4 ਅਕਤੂਬਰ, 1961 ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟੀ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ 1.4 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪਾਣੀ ਅਤੇ 18.6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਚਰਬੀ ਦੀ ਕਮੀ ਸੀ। ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਸੂਚੀ 'ਤੇ ਜੈ ਦਿਆਲ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਵੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ

ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ VI ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਫੂਡ ਅਲਟਰੇਸ਼ਨ ਰੂਲਜ਼ 1955 ਦੇ ਨਿਯਮ 12 ਦੇ ਨਿਯਮ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੂਚਨਾ ਵੀ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ 13 ਸਤੰਬਰ, 1961 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੇ ਇੱਕ ਰਸੀਦ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 0.75 ਪੈਸੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ

-4-

ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੀਲਬੰਦ ਬੋਤਲ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਅੱਗੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਨਮੂਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਗਾਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਦਹੀਂ ਵਾਲਾ ਕੁੰਡਾ (ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਘੜੇ) ਤੋਂ। ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਇੱਕ ਨਮੂਨਾ ਪਬਲਿਕ ਐਨਾਲਿਸਟ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਮੂਨੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰੀਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਲਗਭਗ ਇਕੋ ਦਲੀਲ ਇਸ ਭੁੱਲ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। 4 ਅਕਤੂਬਰ, 1961 ਨੂੰ ਪਬਲਿਕ ਐਨਾਲਿਸਟ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ 19 ਸਤੰਬਰ, 1961 ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਨਮੂਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ 2.8 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਚਰਬੀ ਅਤੇ 8.38 ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਗੈਰ-ਚਰਬੀ ਵਾਲੇ ਠੋਸ ਪਦਾਰਥ ਸਨ। ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਫਰਿੱਜ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵਿੱਚ 1.4 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪਾਣੀ ਅਤੇ 18.6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਚਰਬੀ ਦੀ ਕਮੀ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਿਲਾਵਟ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ।—(ਵੀਡੀਓ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ.) : ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ 27 ਜਨਵਰੀ, 1962 ਨੂੰ ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸ਼੍ਰੀ ਬਚਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ। ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7/16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੁਕੱਦਮਾ 16 ਮਈ, 1962 ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੇਸ਼ੀ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸੌਂਪਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 242, ਸੀ.ਆਰ. ਪੀ.ਸੀ. ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ।

6 ਸਤੰਬਰ 1963 ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. ਮੈਂ, ਸ਼੍ਰੀ ਬਚਤ ਸਿੰਘ, ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਨੇ 13 ਸਤੰਬਰ, 1961 ਨੂੰ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਮੂਨਾ ਲੈਣ ਦੇ ਤੱਥ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖੀਆਂ ਗਈਆਂ

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਸਮਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਹਾ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੰਮ ਦੀ ਕਾਹਲੀ ਕਾਰਨ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਰਿਪੋਰਟ 27 ਜਨਵਰੀ, 1962 ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਚਪੜਾਸੀ ਸ਼੍ਰੀ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. 2 ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਬਖਤ ਸਿੰਘ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਸ਼੍ਰੀ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 3.

-5-

ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਲਾਈ, ਏ.ਐਸ.ਆਈ., ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦਿੱਲੀ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 4 ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਬਖਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ, ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਬਰੀਕੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਨਮੂਨਾ ਉਸ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ.ਏ. 'ਤੇ ਲਿਖਤ, ਦਸਤਖਤ ਅਤੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ। ਉਸਦੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਨਿਯਮ 12 ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ.ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਫਾਰਮ VI ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਹੋਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ। ਇਹ 13 ਸਤੰਬਰ, 1961 ਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਕਾਰਬਨ ਕਾਪੀ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦੀ ਛਾਪ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਬੇਤਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਨੇ ਵੀ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਗਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਉਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਦੁੱਧ ਨੂੰ ਦਹੀਂ ਵਿੱਚ ਢੱਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪਬਲਿਕ ਐਨਾਲਿਸਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਗਲਤ ਸੀ। ਉਹ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਆਮ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਜੇ ਉਸ ਕੋਲ ਹੋਰ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ 27 ਨਵੰਬਰ, 1963 ਨੂੰ ਹੋਈ। 5 ਦਸੰਬਰ, 1963 ਨੂੰ, ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਸ਼੍ਰੀ ਬਖਤ ਸਿੰਘ, ਨੇ 13 ਸਤੰਬਰ, 1961 ਨੂੰ ਲਏ ਗਏ ਗਾਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਦਹੀਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਵਾਲੀ ਬੇਤਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਇਸ 'ਤੇ ਲਪੇਟੀਆਂ ਮੋਹਰਾਂ ਅਤੇ ਰੈਪਰ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਸੀ, ਰੈਪਰ ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਸਨ। 30 ਦਸੰਬਰ, 1963 ਨੂੰ, ਦੇਸ਼ੀ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਬਚਾਅ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸੈਂਟਰਲ ਫੂਡ ਲੈਬਰਟਰੀ, ਕਲਕੱਤਾ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ।

ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਰੱਖੇ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸੈਂਟਰਲ ਫੂਡ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਦੁਆਰਾ, ਕਲਕੱਤਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ੀ ਨੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।

ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਦੋ ਨੁਕਤੇ ਡਿੱਗੇ:-

(1) ਕੀ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਮੂਨਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ

-6-

(2) ਕੀ ਇਹ ਮਿਲਾਵਟੀ ਸੀ।

ਪਹਿਲੇ ਨੁਕਤੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਨਮੂਨਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸੈਂਟਰਲ ਫੂਡ ਲੈਬਾਰਟਰੀ, ਕਲਕੱਤਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ "ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ" ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਬਲਿਕ ਐਨਾਲਿਸਟ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਟ ਅਤੇ ਨਾਨਫੈਟ ਠੋਸ ਪਦਾਰਥ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 2.8 ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ 8.38 ਫੀਸਦੀ ਪਾਏ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸੈਂਟਰਲ ਫੂਡ ਲੈਬਾਰਟਰੀ, ਕਲਕੱਤਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ; ਉਹ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 3.9 ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ 7.5 ਫੀਸਦੀ ਸਨ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਲਕੱਤਾ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਤੱਕ • ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਲਕੱਤਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:-

(1) ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਤੀਜੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ 2-1/2 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਫਿੱਟ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਅਸੰਭਵ ਸੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬੋਤਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਫਰਿੱਜ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ

(2) .ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਨਮੂਨਾ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਮੂਨਾ ਅਤੇ ਮੋਹਰ ਦੋਵੇਂ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਸਨ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਸਿੰਗਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜ ਆਰ.ਸੀ. ਸ਼ੈਦਾ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ (1), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਛੇ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਦਹੀਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੇ

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, 2/1-4 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕਲਕੱਤਾ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੁੱਧ ਦੀ ਚਰਬੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਚਰਬੀ ਵਾਲੇ ਠੋਸ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਦਹੀਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਚਰਬੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਚਰਬੀ ਵਾਲੇ ਠੋਸ

-7-

ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਖਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਮਝਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਹੀਂ ਦਾ ਨਮੂਨਾ 2 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਇੱਕ ਅਲਮੀਰਾ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਦੇ ਅਤੇ ਫਰਿੱਜ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਪਿਆ ਸੀ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਮੂਨਾ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਿੱਟ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਖੁਰਾਕ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ, ਦੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਮ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਦਹੀਂ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ 10 ਤੋਂ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ। ਕਲਕੱਤਾ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨੂੰ, ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਗੈਰ-ਸਹਾਇਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਬੂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਬੂਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ ਸਮਰਥਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ:-

“13. ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ।—(1) ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ, ਅਜਿਹੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭੇਜਨ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭੇਜਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੇਖ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ।

(2) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਕਰੇਤਾ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਫੀਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (i) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, (ii) ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ (1) ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸੈਕਸ਼ਨ (1) ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਖੁਰਾਕ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ; ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਵੇਗੀ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ

-8-

11 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 'ਓ' ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚਿੰਨ੍ਹ ਅਤੇ ਮੋਹਰ ਜਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਬਰਕਰਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੋਹਰ ਹੇਠ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕੇਂਦਰੀ ਖੁਰਾਕ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਜੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਭੇਜੇਗਾ ਇਸ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ।

(3) ਉਪਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰੀ ਖੁਰਾਕ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਉਪਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰੇਗਾ।

(4) ਜਿੱਥੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰੀ ਖੁਰਾਕ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ (1860 ਦਾ ਐਕਟ XLV) ਦੀ ਧਾਰਾ 272 ਤੋਂ 276 ਅਧੀਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਲਏ ਗਏ ਭੇਜਨ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

(5) ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਹਸਤਾਖਰਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ '(3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ

ਕੇਂਦਰੀ ਖੁਰਾਕ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਹੇਠ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 272 ਤੋਂ 276 (1860 ਦਾ ਐਕਟ XLV) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਫੂਡ ਲੈਬਰਟਰੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਹੇਠ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਅੰਤਮ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਦੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੋਵੇਂ ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਨਮੂਨੇ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। 11 (1) (c) (i) ਜਾਂ (iii) ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਲਈ ਮਿਉਂਸਪਲ ਸੈਂਟਰਲ ਫੂਡ ਲੈਬਰਟਰੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਇਸ ਤੋਂ

-9-

ਬਾਅਦ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਭੇਜਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਰਸੀਦ ਜੋ ਉਸਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (i) ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਹੇਠ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤ ਇਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੱਦ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਖੁਰਾਕ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਹੇਠ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੋਈ ਵੀ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਹਸਤਾਖਰਿਤ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਹੇਠ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਅੰਤਮ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਫੂਡ ਲੈਬਰਟਰੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੇ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅੰਤਮ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਣਡਿੱਠ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ

ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅੰਤਮ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਸਤੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨੁਕਸਦਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਧ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰਸੀਡ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਪੂਰਵ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਸਾਹਿਤ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਠੋਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣੇ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸਾਨੂੰ ਦੇਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਦੀ ਸਕੀਮ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਆਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ! ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪਬਲਿਕ ਐਨਾਲਿਸਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੈਦਾ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ

-10-

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦਹੀਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦਾ ਛੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ! ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਮੂਨਾ ਫਰਿੱਜ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਗਵਾਹ-ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ, ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਖੁਰਾਕ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਨ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਤੋਂ ਹੈ। ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ, ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੋਣਾ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਮਾਹਰ ਦੇ ਰਸਮੀ ਉਤਪਾਦਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਫਰਿੱਜ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਉਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ

ਦਲੀਲ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਯੋਗ ਹੈ। ਦੀ! ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 7 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਯਮ ਦਾ ਸਬਰੂਲ (3) ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਜਾਂ ਉਪ-ਨਿਯਮ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਜਿਹੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਫਾਰਮ III ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਗੇ। ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਿ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਫਰਿੱਜ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਫਾਰਮ III ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਨਮੂਨਾ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀਲਬੰਦ ਅਤੇ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਮੋਹਰ ਬਰਕਰਾਰ ਅਤੇ ਅਟੁੱਟ ਪਾਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

-11-

ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ, ਉਹ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਘੋਸ਼ਣਾ 'ਤੇ ਇਸ ਅੰਤਮ ਰਾਏ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਭੋਜਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਫਰਿੱਜ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰੈਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਿਲਾਵਟ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਦੇਣ ਲਈ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਫਰਿੱਜ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਨਮੂਨੇ ਦਾ ਤੱਥ ਬਰਾਬਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਕਸੰਗਤ, ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਆਮ ਸੂਝ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ, ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਖੁਰਾਕ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ, ਕਲਕੱਤਾ

ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਰਾਏ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਹੀਂ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ID ਦੀ ਮਿਆਦ 15 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਮੈਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਰਾਏ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੀ ਕੀਮਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਭਾਵੇਂ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਫਰਿੱਜ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ; ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਝਿਜਕ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਸੰਮਿਲਨ ਕਿ ਉਸਨੇ 1 ਨਮੂਨਾ ਫਰਿੱਜ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸੀ।

ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਫਰਿੱਜ ਵਿੱਚ ਨਮੂਨੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਤੱਥ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਤਲਬ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ। ਅਦਾਲਤਾਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਅਤੇ ਭੇਜਨ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ

-12-

ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਤਕਨੀਕੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਜਾਂ ਹਾਰ ਨਾ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਿਲਾਵਟੀ ਭੇਜਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਇਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਸਹੀ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਦੱਸੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਮੰਨਣਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਉਸਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ, ਤਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਖੁਦ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵੀ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਜੇ ਉਹ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਕੁਝ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਬਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਸ਼ੇਦਾ ਦਾ ਕੇਸ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੀ. ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ੈਰਿਫ ਮਿਉਂਸਪਲ ਸਾਹਿਬ (2) ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਕਿ ਦਹੀਂ ਨੂੰ ਫਰਿੱਜ ਵਿੱਚ ਕਿੱਥੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ, ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇੱਕ ਫਰਿੱਜ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ! ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੈਦਾਸ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਹਾਰਵੇ ਅਤੇ ਹਿੱਲ ਦੁਆਰਾ "ਮਿਲਕ: ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ" ਨਾਮਕ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੱਤੱਪਾ ਮਹਾਦੱਪਾ ਬਨਾਮ ਨਾਗਪੁਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਕੱਤਰ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਬੁਲਡਾਣਾ (3). ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਸੋਨਾਬਾਈ (4) ਵਿੱਚ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੱਤੱਪਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋਵੇ,

-13-

ਉਹ ਫੈਸਲੇ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਫਰਿੱਜ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤੱਥ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਨਾਥ, ਸੀ.ਆਰ. ਫੁਟਕਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਜਨਵਰੀ, 1962 ਵਿੱਚ 403-ਡੀ ਆਫ 1961 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ 31 ਅਕਤੂਬਰ, 1960 ਨੂੰ ਲਏ ਗਏ ਦਹੀਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੀ 11 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; 1960 ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਪਰੀਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 11 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਦਹੀਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਗੜ ਗਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਐਸਿਡਿਟੀ ਵਧਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਗੈਰ-ਚਰਬੀ ਵਾਲੇ ਠੋਸ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ, ਇਸ

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 417(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੁਚੇਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਦਹੀਂ ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਦੇਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਸਬੂਤ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਰੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੂਹਦਾ ਜੋ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੇਹਨ ਲਾਲ ਛਗਨਲਾਲ ਮਿਠਾਈਵਾਲਾ ਬਨਾਮ ਵਿਪਨਚੰਦਰ ਆਰ. ਗਾਂਧੀ (5), ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(5) ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਹੋਰ ਨੁਕਤਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਮਤਾ ਜਾਂ ਸਿੱਟਾ ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ

-14-

ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ, ਪਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੇ ਕਿ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਭੇਜਨ ਪਦਾਰਥ ਮਿਲਾਵਟੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਧਾਰਾ 7/16 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ. ਪਬਲਿਕ ਐਨਾਲਿਸਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਹੀਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਨੂੰ p 'ਤੇ ਟੇਬਲ 'ਤੇ ਵੀ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੁਆਰਾ "ਭਾਰਤੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦ" ਦੇ 32

ਡਬਲਯੂ ਐਲ ਡੇਵਿਸ ਜੇ ਦਹੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਚਾਰਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਹੀ ਵਿਚ 85.88 ਫੀਸਦੀ ਪਾਣੀ, 5.8 ਫੀਸਦੀ ਚਰਬੀ, 3.2-3.4 ਫੀਸਦੀ ਪ੍ਰੋਟੀਨ, 4.6-5.2 ਫੀਸਦੀ ਲੈਕਟੋਜ਼, 0.70-0.75 ਫੀਸਦੀ ਐਸ਼, 0.5-1.1 ਫੀਸਦੀ ਲੈਕਟਿਕ ਐਸਿਡ, 0.12-0.01 ਫੀਸਦੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕੈਲਸ਼ੀਅਮ ਅਤੇ 0.09-0.11 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਫਾਸਫੋਰਸ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਹੀ ਦੇ ਮਿਲਾਵਟ ਹੋਣ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਬੂਤ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਗਲਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਥਿਰ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਵੇ। ਫੂਡ ਐਡਲਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੁਰਮ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਗੰਭੀਰ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਦੁਰਗਾਮੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਪਰ ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਸਤੰਬਰ, 1961 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਦਸੰਬਰ 1963 ਵਿਚ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ. 100 ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਗੇ; ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨ ਕੈਦ ਕੱਟਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਜੁਰਮਾਨਾ ਅੱਜ ਤੋਂ ਦੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੁਝ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ

-15-

ਖੁਰਾਕ ਮਿਲਾਵਟ ਰੇਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਵੀ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿੱਚ ਆਮ ਅਭਿਆਸ ਵਜੋਂ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਭੋਜਨ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟਖੋਰੀ ਨੇ ਜਿਸ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਵਟੀ ਭੋਜਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਜਾਇਜ਼ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਥੋੜਾ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ. ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਦਾ ਭਵਿੱਖ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਲ

ਹੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਓਨਾ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਕੋਲ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਸਾਡੀ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਟੈਕਸਾਂ ਦੇ ਉੱਚ ਸੂਚਕਾਂਕ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਗਣਰਾਜ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਸਹੀ ਸਮਾਯੋਜਨ ਅਤੇ ਬਰਬਾਦੀ ਅਤੇ ਖਰਾਬੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜਨਤਕ ਲੋੜਾਂ, ਜੋ ਪਹਿਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਣਦਾ ਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਗਣਰਾਜ ਵਿੱਚ ਬੇਵੱਸ ਬੇਸਹਾਰਾ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਵੇਚੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਭੋਜਨ ਦੇ ਮਿਲਾਵਟੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਅਨੁਪਾਤ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਬਹੁਤ ਦੁਖਦਾਈ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸੰਘ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ; ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਸਾਡੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਨਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ, ਅਸੀਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਣੂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਭੋਜਨ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭਲਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਮੁਸਤੈਦੀ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਸਾਨੂੰ ਰਾਮ ਨਾਥ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ

-16-

ਵੀ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਨਤਾ ਦੀ ਅੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮ, ਮਿਹਨਤੀ ਅਤੇ ਈਮਾਨਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੰਡ ਕਾਨੂੰਨ ਉਸ ਬਾਰੰਬਾਰਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਪਣਾ ਰੋਕੂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਗੁਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਇਹ ਸਾਡੇ ਤਜਰਬੇ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਅਪ੍ਰਭਾਵੀਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਕਮੀ ਹੈ ਜਨਤਕ ਲਾਗੂਕਰਨ. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਦੂਰ ਪਹੁੰਚਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਇਸ ਸਮਾਜ-ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ-ਵਿਰੋਧੀ ਜੁਰਮ

ਦਾ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਤਰਕਸੰਗਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਣਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਕਰੇਤਾ ਜਾਂ ਭੇਜਨ ਦੀ ਇੱਕ ਮਿਲਾਵਟੀ ਵਸਤੂ ਦਾ ਸਪਲਾਇਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਬੇਕਸੂਰ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਨਾ-ਜੀਵ, ਜੇ ਉਸਦੇ ਗਾਹਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ, ਜੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਖੁਦ ਪੀੜਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਸਮਾਨ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ-ਦਿਮਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਹੋਰ , ਭੇਜਨ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦੇ ਸਪਲਾਇਰ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਸਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਟ ਜਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਫੈਲਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਮਾਨਦਾਰ ਹੋਣਾ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਕੌਮ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਜਮਹੂਰੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇਸ ਸਿੱਖਿਅਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਇਹ ਮਹੱਤਵ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਸਮਾਜ ਲਈ ਚੰਗੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। , ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕਲਿਆਣ ਹਰ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਭੈੜੇ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਰਗੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਘੱਟ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਵਪਾਰਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਨੀਵੇਂ ਮਿਆਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਘਟੀਆਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਬੇਨਕਾਬ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਬੇਨਕਾਬ ਕਰਨਾ ਹੈ।
ਡੀ ਕੇ ਮਹਾਜਨ, - ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਖਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਭਾਸ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Attul Pali

Translator

